

NGB

Nationale Enquête Bedrijfsjuristen 2021-2022

Uitgevoerd door DirectResearch
in opdracht van het NGB

Robert Roling
Carlijn van de Pas

Inhoudsopgave

1.	Achtergrond	3
2.	Samenvatting	4
3.	Resultaten	10
	• Functie	10
	• Arbeidsvoorwaarden	17
	• Organisatie	20
	• Cultuur op de werkvloer	24
	• Werk-privébalans	27
	• Vrije tijd	29
	• Interviews – vrije tijd	33

Achtergrond ledenonderzoek

Doelstelling

Het Nederlands Genootschap van Bedrijfsjuristen (NGB) is dé beroepsvereniging van bedrijfsjuristen. Het NGB biedt opleidingen en bijeenkomsten toegespitst op de praktijk van de bedrijfsjurist. Het NGB heeft in 2021 besloten periodiek een ledenonderzoek uit te voeren. Doel van het onderzoek is het verkrijgen van inzichten in trends en ontwikkelingen binnen het vak van bedrijfsjuristen. Ook wordt in iedere meting een speciaal thema uitgevraagd. In deze eerste meting betreft het de bedrijfsjurist in zijn of haar vrije tijd.

Methode

- Kwantitatief online onderzoek
- Online research tool van DirectResearch
- 44 vragen

Periode veldwerk

1 juni – 17 juni 2021

Doelgroep

- Het onderzoek is uitgezet onder het ledenbestand van het NGB. In 2021 heeft het NGB circa 1.800 leden.

Bron

- Open link in de nieuwsbrief naar leden van het NGB.

Respons

- Netto steekproef: n=417
 - Bedrijfsjurist (BJ) n=231
 - General Counsel (GC) n=120
 - Overig* (OV) n=66
- *Specialist, Corporate Secretary, Interim/ZZP Bedrijfsjurist)

Significante verschillen in resultaten tussen bovenstaande subgroepen worden aangegeven met een % %:

Samenvatting

Samenvatting 1/5

Functie en organisatie

Ruim de helft van de deelnemers aan de eerste Nationale Enquête Bedrijfsjuristen van het NGB is Bedrijfsjurist en ruim een kwart is General Counsel van functie. De branches waarin men werkzaam is lopen sterk uiteen, met 1) Industrie (17%), 2) Financiële Instellingen (14%) en 3) Zakelijke – en Overige Dienstverlening (beiden 12%) als voornaamste branches. Het team waarin men werkzaam is, is over het algemeen vrij klein; een team van 2 t/m 5 personen wordt door ruim 4 op de 10 leden het vaakst aangegeven.

1 op de 3 leden werkt nog vrij kort (0-3 jaar) voor de huidige werkgever, eveneens een aandeel van 1 op de 3 leden is loyaal aan de huidige werkgever te noemen met een dienstverband van meer dan 10 jaar. Bedrijfsjuristen hebben gemiddeld minder werkervaring dan General Counsels en de groep Overigen. Bijna de helft heeft in het verleden in de advocatuur gewerkt. Momenteel is bijna 2 op de 10 leden nog steeds advocaat in dienstbetrekking.

Werkzaamheden

Het grootste deel van de tijd (bijna 40%) is men bezig met commerciële werkzaamheden. Op ruime afstand volgen taken als adviseren, compliance en regulatory en corporate governance. Daarnaast houdt bijna de helft zich ook bezig met taken als beleid of strategie. Voor General Counsels geldt dit sterker, 2 op de 3 houdt zich met deze taken bezig.

Wat mist men weleens in het werk

Men mist onder meer weleens diepgang in het werk, zoals de tijd om je goed te verdiepen in een dossier. Daarnaast mist men ook wel specifieke taken, zoals procederen of meedenken over de business strategy. Ook de samenwerking tussen collega's en/of andere organisaties mag van sommige leden wel wat intensiever.

Samenvatting 2/5

Ambitie voor de toekomst

De vaakst terugkomende ambitie onder de leden van het NGB is General Counsel worden of blijven. Alleen onder de groep Overigen geldt dit minder sterk. Bijna 6 op de 10 General Counsels heeft de ambitie om in deze functie te blijven, terwijl 1 op de 3 Bedrijfsjuristen de ambitie heeft om Bedrijfsjurist te blijven. Bedrijfsjuristen hebben dan ook vaker de ambitie om opwaarts te bewegen richting de rol van General Counsel. Onder de groep Overigen heeft ook een redelijk aandeel de ambitie ondernemer of specialist te worden (of blijven). Bijna een kwart van de leden acht het (zeer) waarschijnlijk dat zij binnen de komende 12 maanden gaan solliciteren. Bij het kiezen van een andere baan kijkt men in de eerste plaats vooral naar de bedrijfscultuur, gevolgd door het salaris op de tweede plaats.

Arbeidsvoorwaarden

Het gemiddelde bruto jaarsalaris ligt op € 101.195,-. Daarnaast heeft 2 op de 3 ook een bonusregeling (voornamelijk een combinatie van een persoonlijke en bedrijfsgebonden bonus), onder General Counsels ligt dit significant hoger met 8 op de 10. Circa 1 op de 3 heeft een 13^e maand en bijna de helft heeft extra vakantiedagen als secundaire arbeidsvoorwaarde. Dit geldt significant vaker voor General Counsels met 7 op de 10. Ruim 4 op de 10 heeft een zakelijke leaseauto. De helft van de leden heeft de beschikking over een opleidingsbudget met een gemiddeld bedrag van € 3.195,-.

Samenvatting 3/5

Juridische infrastructuur

2 op de 3 leden heeft de beschikking over juridische infrastructuur op het gebied van contract/dossiermanagement, circa de helft beschikt over jurisprudentie/bronnenonderzoek en legal entity management. Ongeveer 4 op de 10 leden heeft de beschikking over privacy management apps. De grootste behoefte ligt op het gebied van contractgeneratie, met name onder bedrijfsjuristen (4 op de 10 heeft hier behoefte aan). Circa 2 op de 10 heeft nog geen beschikking over, maar wel behoefte aan juridische infrastructuur op het gebied van applicaties, contract/dossiermanagement en jurisprudentie/bronnenonderzoek.

Intern rapporteren

Binnen de organisatie wordt met 4 op de 10 het vaakst intern gerapporteerd aan de General Counsel. In mindere mate wordt aan de CEO, andere bedrijfsjurist of CFO gerapporteerd. Onder General Counsels zien we dat zij vaker aan de CEO of CFO rapporteren. Ongeveer 1 op de 3 General Counsels is ook lid van de Raad van Bestuur.

Flexibele schil

Het leeuwendeel van de juridische werkzaamheden wordt intern uitgevoerd. De verhouding intern versus extern ligt op 82% tegenover 18%. Ten opzichte van 2 jaar geleden heeft men wel de indruk dat er meer extern uitgevoerd wordt. Overall ziet 7% een toename van extern uitgevoerde juridische werkzaamheden.

Samenvatting 4/5

Cultuur op de werkvloer

Overall gezien voelen NGB leden zich redelijk tot helemaal vrij om zijn of haar advies te geven binnen de organisatie. Onder bedrijfsjuristen geldt dit iets minder sterk. Zij voelen zich in verhouding vaker redelijk vrij. Ongeveer 2 op de 3 voelt zich soms bang om fouten te maken, onder bedrijfsjuristen geldt dit iets sterker. Slechts een zeer klein aandeel zegt hier vaak bang voor te zijn.

Ruim de helft verwacht binnen de organisatie te worden gezien als pragmatisch meedenker/business partner en 1 op de 3 als trusted advisor. De onderlinge verhouding met collega's wordt gezien als open, vertrouwen, collegiaal, informeel, gezellig, professioneel en respectvol.

Werk-privébalans

Met bijna 8 op de 10 heeft het merendeel van de leden een fulltime contract (36-40 uren p.w.). In de praktijk werkt echter meer dan de helft meer dan 41 uren per week. Ruim de helft ervaart de werkdruk daarmee als hoog, 9% zelfs als zeer hoog.

In de pre-corona situatie werkte 3 op de 4 voornamelijk vanuit kantoor.

Samenvatting 5/5

Nevenactiviteiten

Ruim de helft heeft naast het werk ook nog nevenactiviteiten, het vaakst vrijwilligerswerk (27%) of een bestuursfunctie (22%). Onder de groep Overigen heeft 12% een eigen business naast het werk. Men besteedt gemiddeld circa 4 uren per week aan nevenactiviteiten. 1 op de 3 geeft aan dat hun juridische achtergrond een grote rol speelt bij het uitvoeren van deze nevenactiviteiten. Andersom helpen deze nevenactiviteiten voor bijna de helft ook weer (gedeeltelijk) bij hun professionele carrière.

Vrije tijd

Maar liefst 80% van de leden zegt graag te sporten in zijn of haar vrije tijd. Gemiddeld beweegt men bijna 6 uren per week. Andere activiteiten die leden graag ondernemen zijn TV-kijken, lezen, activiteiten met de kinderen en koken. Ook is gevraagd naar de favoriete series op online streamingdiensten. Dit loopt zeer uiteen, maar de top 5 bestaat uit Homeland, Peaky Blinders, Suits, The Crown en Game of Thrones.

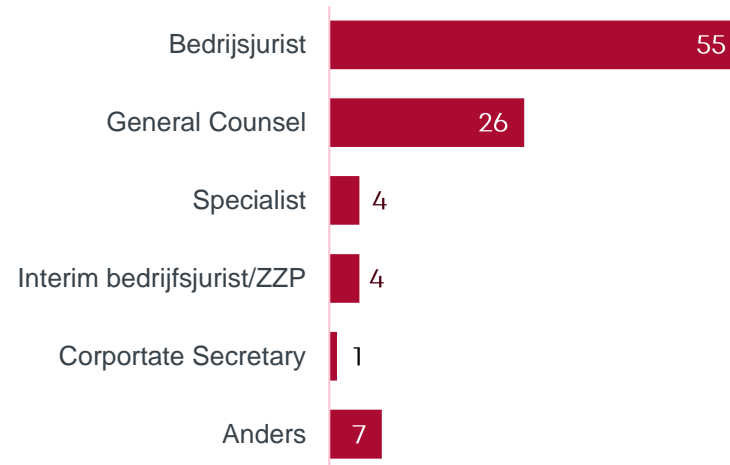

Resultaten
Functie

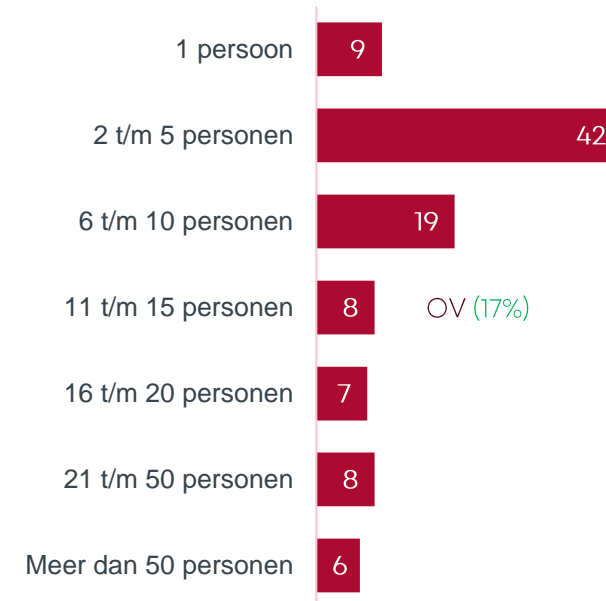

Leden zijn met name werkzaam als Bedrijfsjurist of General Counsel. Men werkt het vaakst in klein teamverband (2 t/m 5 personen). Binnen de groep Overigen zien we significant vaker een teamgrootte van 11 t/m 15 personen.

Huidige functie (%)

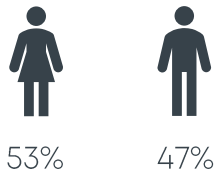
Grootte team (%)

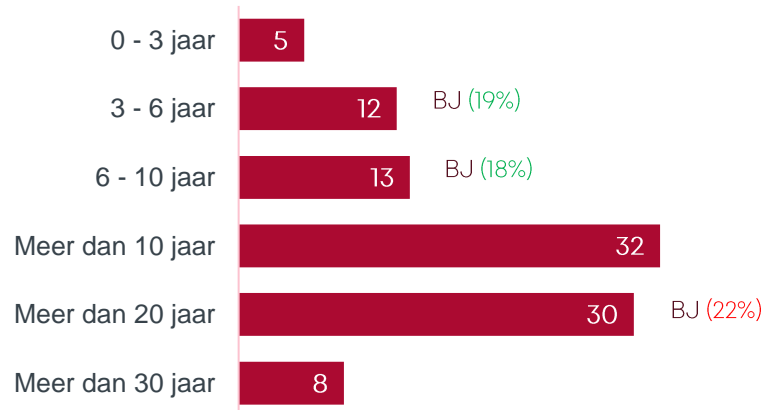

Industrie, finance en dienstverlening zijn de voornaamste branches waar men werkzaam is. De groep Overigen vinden we significant vaker terug binnen de zakelijke dienstverlening. Overall heeft 7 op de 10 leden meer dan 10 jaar werkervaring binnen het vakgebied. Onder Bedrijfsjuristen ligt het aantal jaren werkervaring lager.

Geslacht

Jaren werkervaring in vakgebied (%)

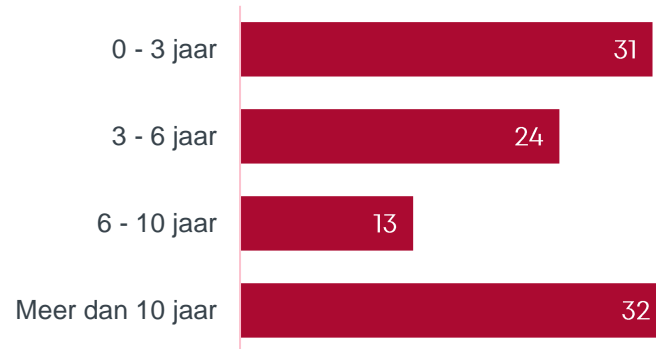
Branche werkzaam (%)

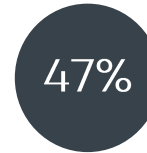

1 op de 3 NGB leden is al langer dan 10 jaar werkzaam bij de huidige werkgever. Bijna de helft van de leden heeft in het verleden in de advocatuur gewerkt en bijna 2 op de 10 van de leden is ook advocaat in dienstbetrekking.

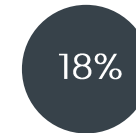
Dienstverband huidige werkgever (%)

Gewerkt in de advocatuur

Advocaat in dienstbetrekking

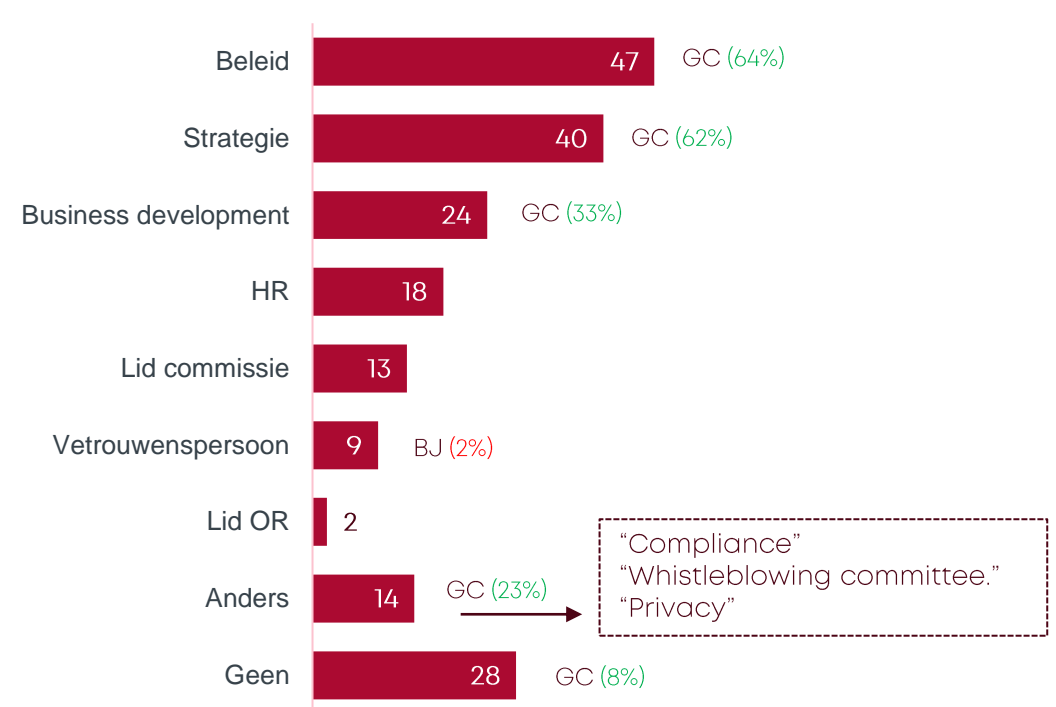

Commerciële werkzaamheden nemen een groot deel van de werktijd in beslag. Met name binnen de functie van General Counsel is men significant vaker bezig met neventaken als beleid, strategie en business development.

Tijdsbesteding per taak (%)

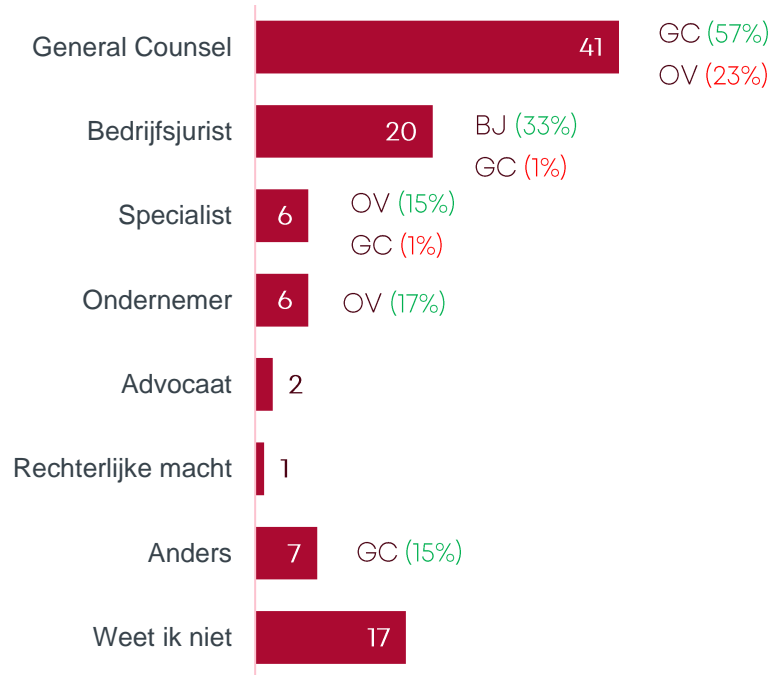
Andere taken (%)

General Counsel worden (of blijven) is de belangrijkste ambitie voor de toekomst. Onder laatstgenoemden zien we daarentegen nauwelijks ambitie om (weer) als Bedrijfsjurist of als Specialist werkzaam te zijn. Opvallend, onder de groep Overigen heeft een aanzienlijk aandeel de ambitie om ondernemer te worden. Men geeft aan o.a. het sparren met collega's, specifieke taken als procederen of meedenken over strategie/business en tijd voor verdieping te missen in het werk als bedrijfsjurist.

Ambitie toekomst (%)

Wat mist men in het werk?

Diepgang

“Diepgang (tijd om heel grondig een dossier van A tot Z uit te spitten.”

“Tijd om je te verdiepen in onderwerpen.”

“Ik mis soms de diepgang in het ondernemingsrecht, de richting waarin ik ben afgestudeerd”.

Specifieke taken

“Procederen als gemachtigde/advocaat.”

“Commerciële werkzaamheden.”

“Het meedenken over de strategie van de business.”

Samenwerking

“Sparren met collega's.”

“Intensiever contact met collega's van andere organisaties met hetzelfde vakgebied.”

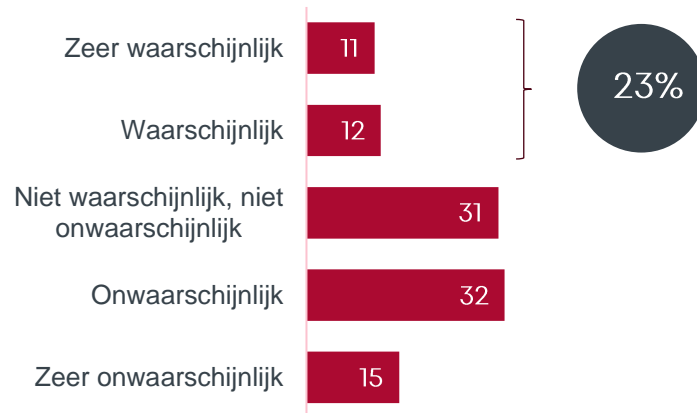
“Onderling overleg met andere bedrijven.”

“Sparringsmogelijkheden (en gezelligheid).”

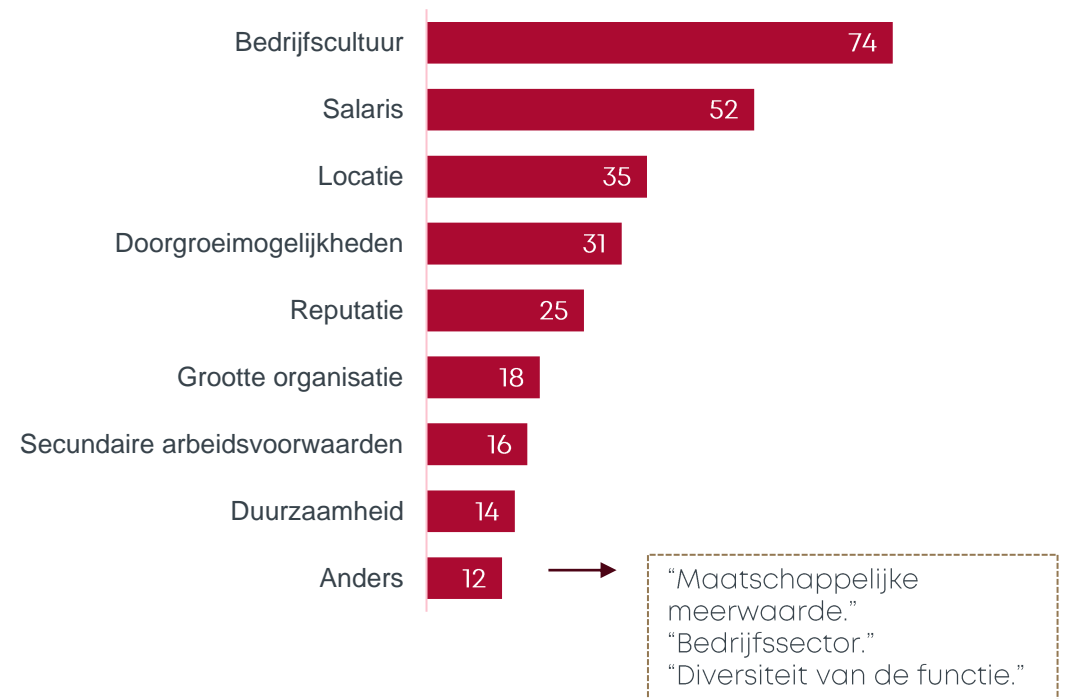

Bijna een kwart van de NGB leden verwacht binnen de komende 12 maanden op een functie bij een andere werkgever te solliciteren. De voornaamste overweging bij de keuze voor een nieuwe werkgever is de bedrijfscultuur, gevolgd door het salaris.

Solliciteren in komende 12 maanden (%)

Belangrijkste overwegingen te solliciteren (%)

Toelichting:

*"Beperkte doorgroeimogelijkheden binnen huidige bedrijf."
"Toe aan een nieuwe uitdaging."
"Kan elders meer verdienen en meer doorgroeimogelijkheden."
"Nieuwe/andere rol binnen een ander bedrijf oppakken."*

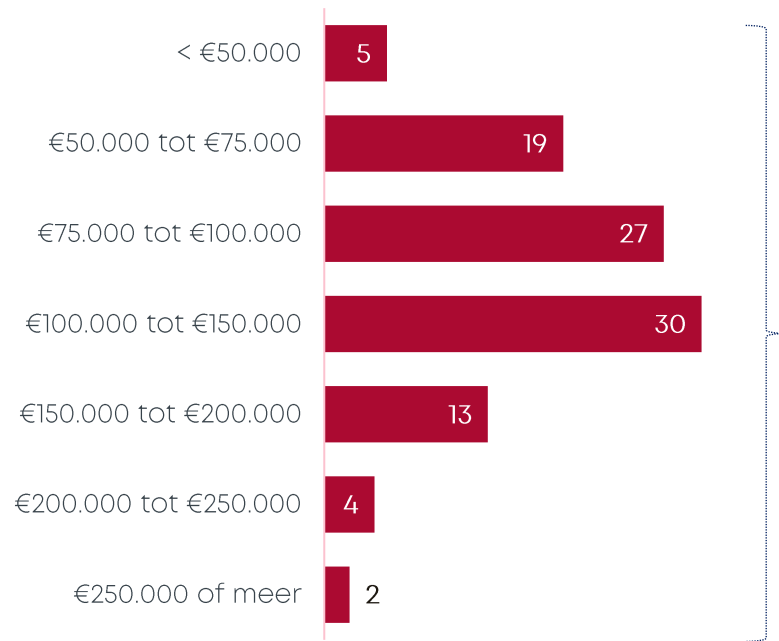
Resultaten

Arbeidsvoorwaarden

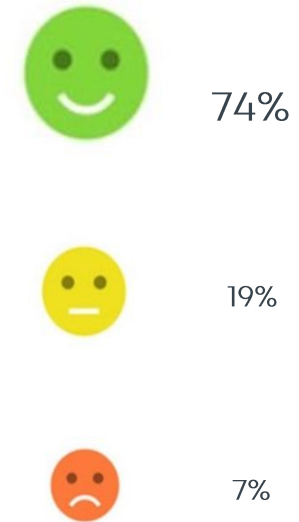
Het gemiddelde bruto jaarsalaris bedraagt € 101.195 bruto per jaar. Ruim de helft van de leden verdient tussen de € 75.000 en € 150.000 bruto per jaar. Driekwart is tevreden met het arbeidsvoorwaardenpakket.

Bruto jaarsalaris o.b.v. fulltime (%)

Gemiddeld
€ 101.195

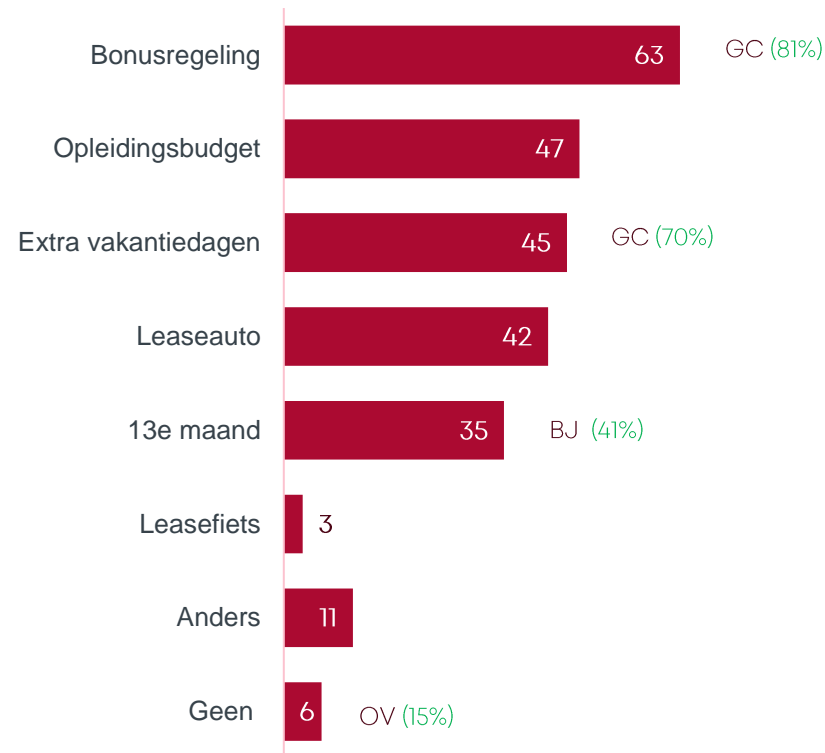
Tevredenheid arbeidsvoorwaardenpakket (%)

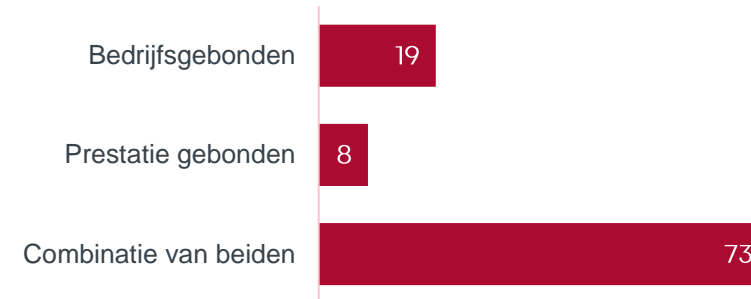

2 op de 3 leden beschikt over een bonusregeling, voor de General Counsel geldt dit vaker met ruim 8 op de 10. In de meeste gevallen gaat het om een gecombineerde bedrijfs- en prestatiebonus. De General Counsel heeft ook aanzienlijk vaker extra vakantiedagen ter beschikking. De Bedrijfsjurist heeft daarentegen weer vaker een 13e maand. Het gemiddelde opleidingsbudget bedraagt € 3.195.

Secundaire arbeidsvoorwaarden (%)

Bonusregeling (%)

Opleidingsbudget

Resultaten

Organisatie

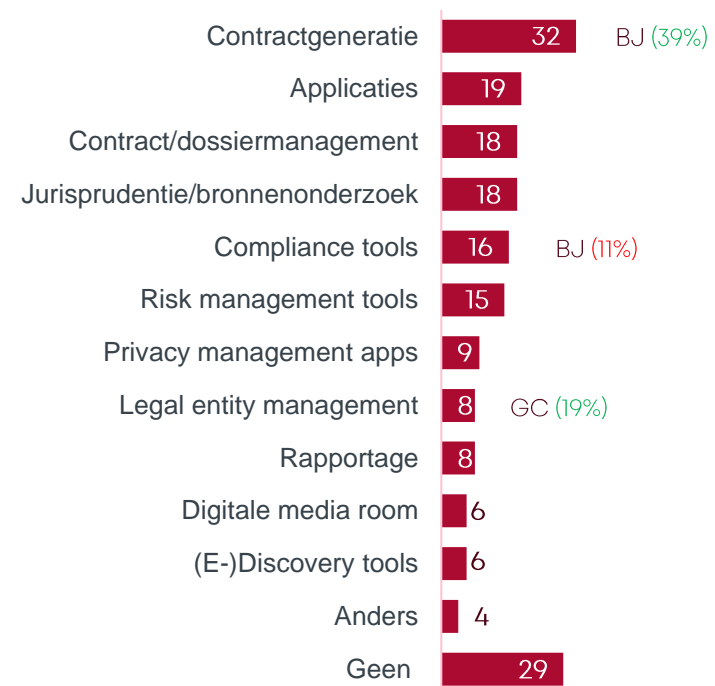

Men heeft qua juridische infrastructuur het vaakst de beschikking over contract/dossiermanagement, jurisprudentie/bronnenonderzoek en legal entity management. De behoefte ligt vooral op het gebied van contractgeneratie (groter nog onder Bedrijfsjuristen). Onder General Counsels zien we een grotere behoefte aan legal entity management.

Beschikking juridische infrastructuur (%)

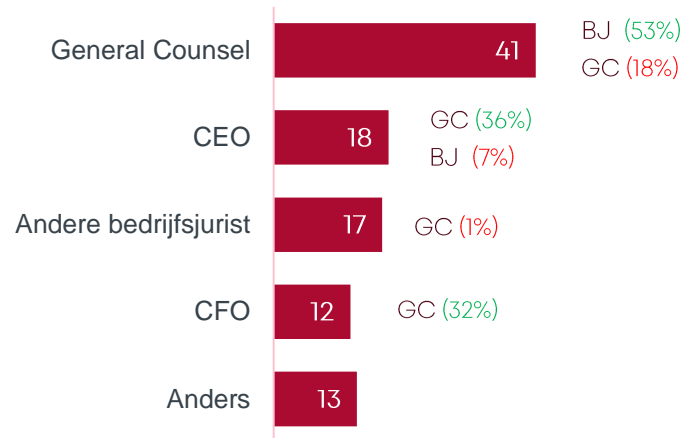
Behoefte juridische infrastructuur (%)

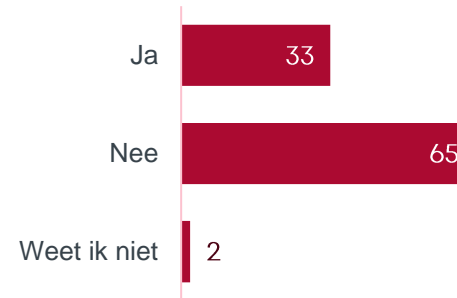

2 op de 5 leden rapporteren intern aan de General Counsel. Bedrijfsjuristen doen dit met ruim de helft significant vaker. De General Counsel rapporteert daarentegen weer significant vaker aan de CEO/CFO. De General Counsel is bij 1 op de 3 organisaties ook lid van de RvB.

Rapporteren intern (%)

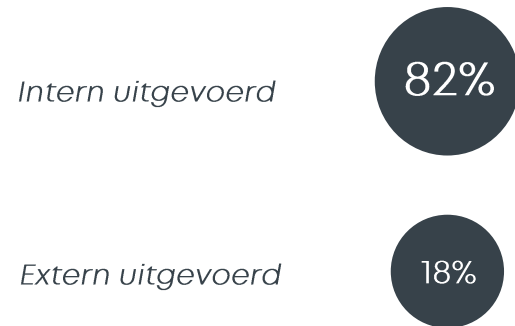
GC lid van Raad van bestuur (%)

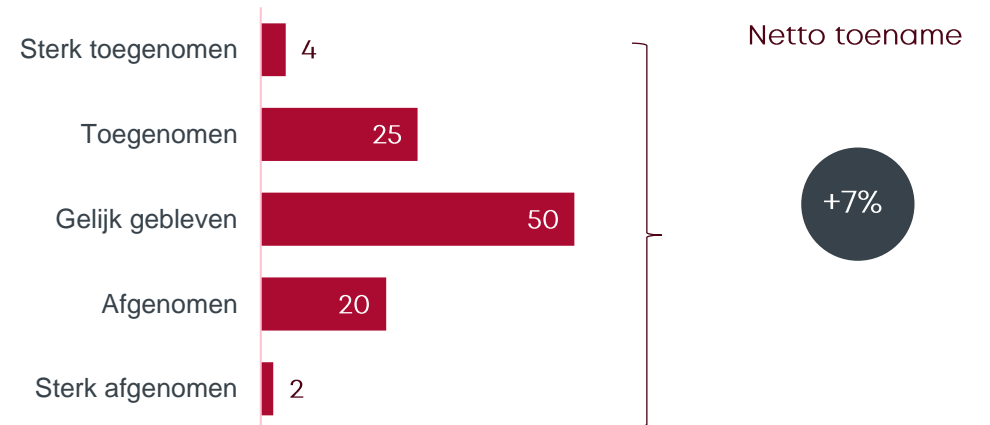

Het leeuwendeel van de juridische werkzaamheden wordt intern uitgevoerd. Overall zegt 7% van de organisaties dat de flexibele schil voor juridische werkzaamheden in de afgelopen 2 jaar is toegenomen.

Uitvoer juridische werkzaamheden

Flexibele schil (%)

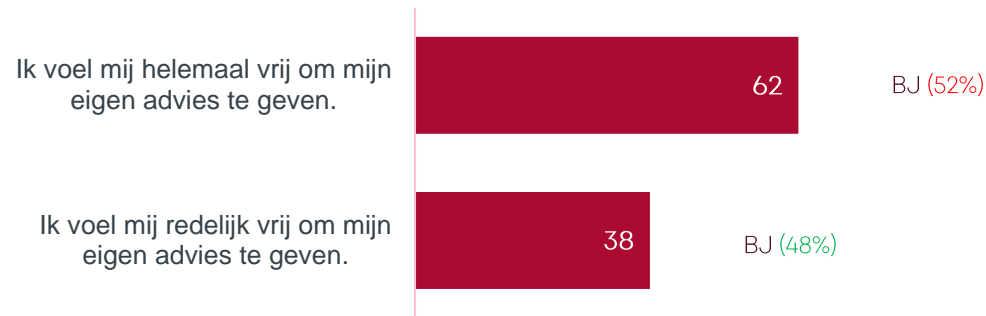
Resultaten

Cultuur op de werkvloer

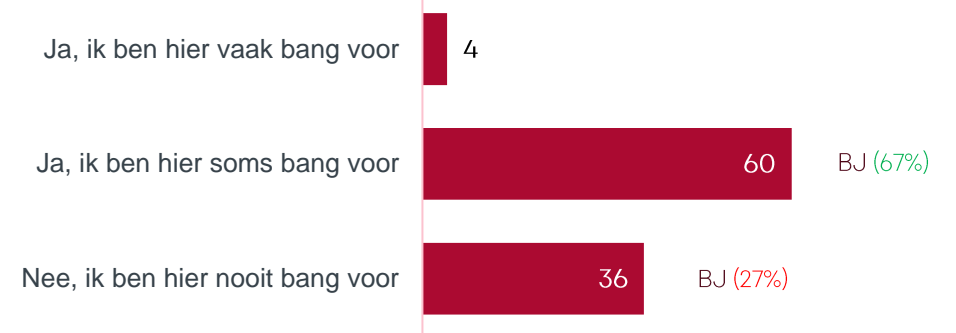

Men voelt zich over het algemeen vrij om eigen advies te geven. Voor de Bedrijfsjurist geldt dit relatief iets minder sterk, zij zijn tevens vaker soms bang om fouten te maken op het werk.

Advies geven (%)

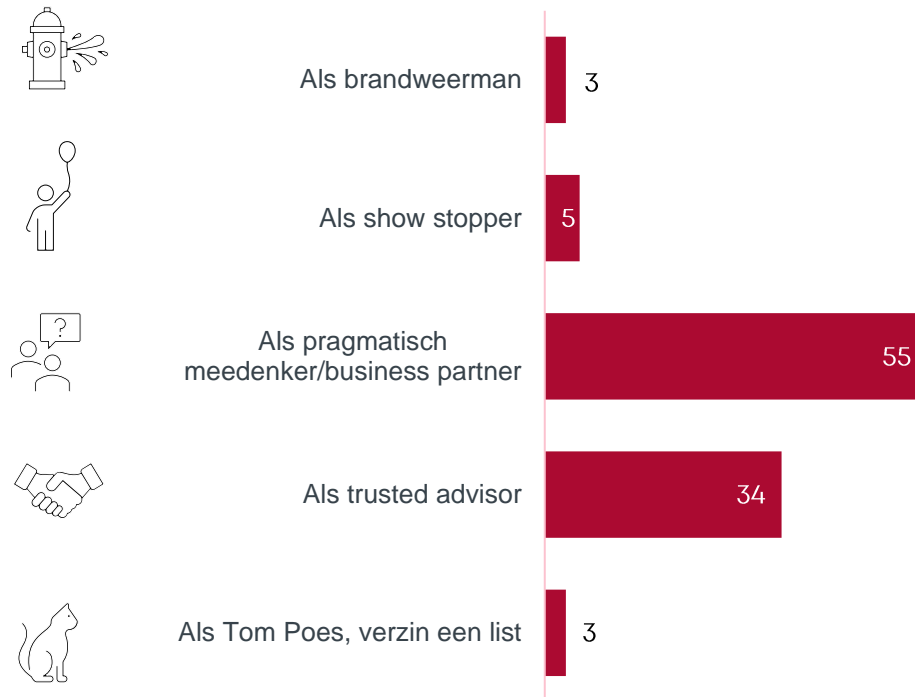
Bang fouten maken (%)

Ruim de helft wordt gezien als een pragmatisch meedenker/business partner binnen de organisatie, daarnaast ziet ongeveer 1 op de 3 zichzelf als trusted advisor. De onderlinge verhouding met collega's wordt vaak beschreven met termen als open, vertrouwen, collegiaal, informeel, gezellig, professioneel en respectvol.

Rol binnen organisatie (%)

Onderlinge verhouding collega's

Resultaten

Werk-privé balans

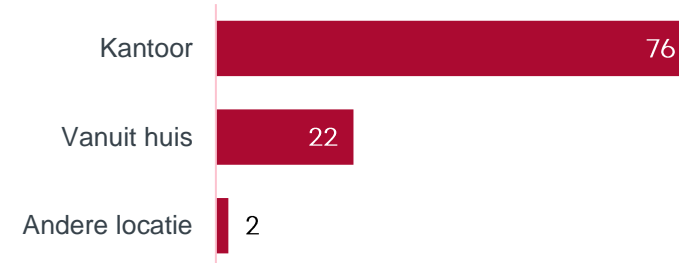
Een grote meerderheid werkt volgens contract 36-40 uren in de week. In de praktijk maakt echter ruim de helft meer dan 40 uren per week. Hiermee wordt de werkdruk door veel NGB leden ook wel als (zeer) hoog ervaren. In de situatie voor corona werkte men driekwart van de tijd op kantoor.

Aantal werkuren per week

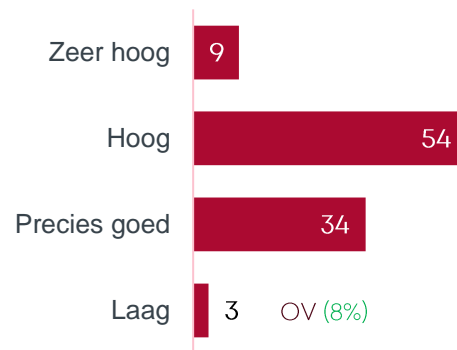
	16-30 uur	31-35 uur	36-40 uur	41+ uur
Contract	3%	18%	79%	
Praktijk	3%	9%	33%	55%

Werklocatie vóór corona (%)

Ervaren werkdruk (%)

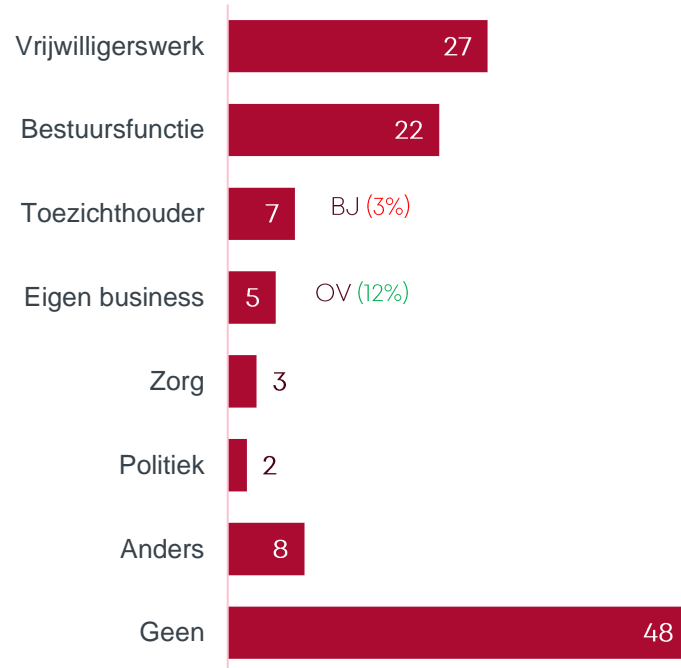
Resultaten

Vrije tijd

Ruim de helft heeft naast het werk nog nevenactiviteiten, het gaat vooral om vrijwilligerswerk of bestuursfuncties. Hier wordt gemiddeld ruim 4 uren per week aan besteed. Voor 1 op de 3 speelt de juridische achtergrond een grote rol bij de uitvoering van deze nevenactiviteiten. Ruim de helft is van mening dat de nevenactiviteiten hen helpt in de professionele carrière.

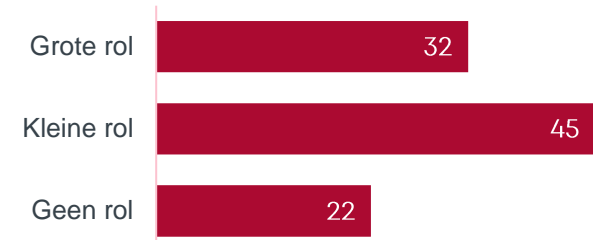
Nevenactiviteiten (%)

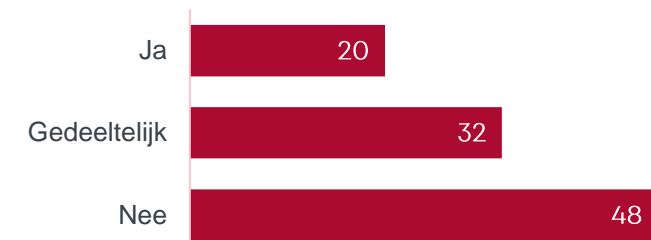
Uren per week gemiddeld

Rol juridische achtergrond (%)

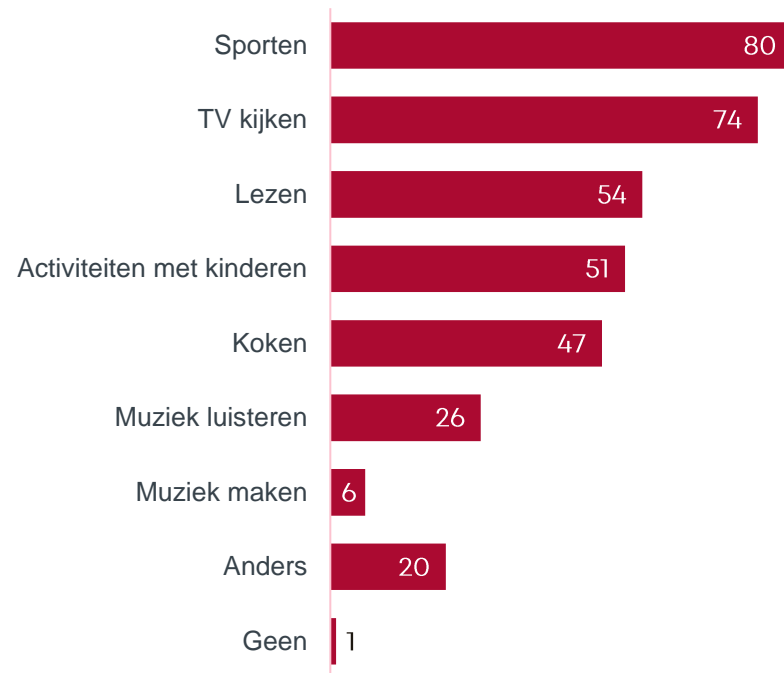
Hulp nevenactiviteiten in carrière (%)

In de vrije tijd doet men het vaakst aan sporten en tv-kijken, gevolgd door lezen, activiteiten met de kinderen en koken. Men is gemiddelde bijna 6 uren per week in beweging.

Activiteiten vrije tijd (%)

Uren bewegen per week

Gemiddeld aantal uren

5,9

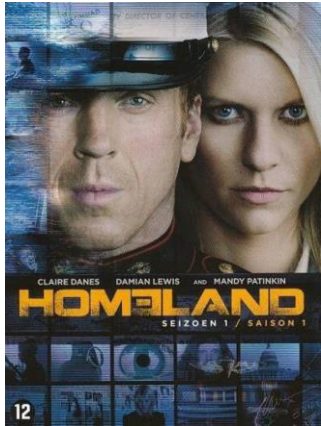
'Bijzondere' hobby's

"Piloot."
"Padel"
"Vogelen"
"Suppen"
"Boerderij met bijna 300 schapen"
"Oude auto's"
"Woon-zeilschip gebouwd en zeilen we met het gezin en vrienden."

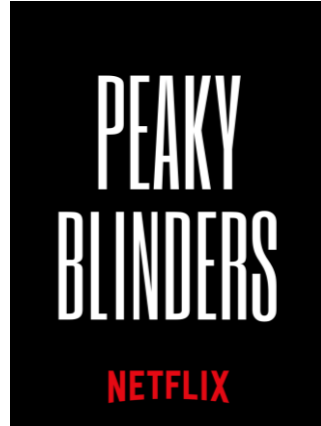

Homeland, Peaky Blinders, Suits, the Crown en Game of Thrones zijn de top 5 van meest genoemde favoriete series. Men kijkt echter wel een zeer divers aanbod aan series.

Favoriete series

5%

5%

4%

4%

4%

Uitgelicht
vrije tijd

Uitgelicht: vrije tijd

Tot slot van de resultaten van deze enquête zetten we een zestal bedrijfsjuristen in de schijnwerper. We spraken hen over wat ze in hun vrije tijd doen, naast een vaak drukke baan en gezinsleven. Renée Nauta, Charles Smit, Siska Holwerda, Maaïke van Opstal, Anita Arts en Zehra Sahin vertellen erover. Uiteraard op persoonlijke titel.

Tekst Henriette van Wermeskerken
Foto's Truus van Gog

Renée Nauta 1/6

NGB

Van oost naar west, van noord naar zuid

Renée Nauta 1/6

Renée Nauta, senior legal counsel bij ING, houdt van geschiedenis en van reizen. Pelgrimsroutes en oude handelsroutes fascineren haar. De zijderoute door Oezbekistan, maar ook het Jacobspad, vlakbij huis.

‘Zijde bestaat al eeuwen. In Romeinse vestingen is Chinese zijde gevonden, want de consuls kleedden zich er graag in. Het was kostbaar en werd ook als betaalmiddel gebruikt. Oorspronkelijk mocht zijde niet uit China worden uitgevoerd. Maar een Chinese prinses smokkelde wat rupsen het land uit, zo wil de legende. Chinese keizers waren dol op paarden uit het westen. Zo kwam de handel op gang. De zijderoute, een netwerk van oude karavaanroutes, verbindt oost en west. Van China en oost-Azië aan de ene kant naar het Midden-Oosten en Europa aan de andere kant.’

‘Handelsstromen brengen altijd andere zaken mee. Kunst, cultuur, religie, maar ook ziekten, zoals de pest, en strijd. Zo verwoestte Dzjengis Khan, de stichter van het groot Mongoolse rijk dat zich rond 1200 uitstreckte van China tot aan de Donau, Samarkand in Oezbekistan. Andere heersers, zoals Timoer Lenk hebben evenwel kunstenaars meegevoerd die de prachtigste gebouwen hebben neergezet. Er is zo veel cultuur in Centraal-Azië, iedereen heeft zijn sporen achtergelaten. Dat maakt die oude routes zo interessant. Pelgrimsroutes zijn ook handelsroutes, en omgekeerd.’

Van oost naar west, van noord naar zuid

Renée Nauta 1/6

‘Ik heb altijd graag en veel gereisd, onder andere naar Istanbul en Caïro. Toen ik het boek van Peter Frankopan over de zijderoute las, werd ik daardoor gegrepen. Een paar jaar geleden reisde ik door Oezbekistan en Kirgizië en volgde een deel van de zijderoute. Een geweldige reis. Omdat oorlog, onrust in Centraal Azië en COVID verre reizen lastig maakten, ben ik een andere oude route gaan volgen: het Jabikspaad. Dat begint bij wijze van spreken om de hoek, nu ik onlangs naar Friesland ben verhuisd, waar ik ben opgegroeid. Het loopt van St.-Jabik, Sint Jacobiparochie, naar het Overijsselse Hasselt waar het aansluit op andere routes naar het zuiden. Onderweg kom je verschillende Jacobskerken en Jacobsstraten tegen. Begonnen uit historische interesse kreeg ik steeds meer plezier in het volgen van deze weg. Ik ben niet religieus opgevoed, maar wel met de gedachte dat er meer tussen hemel en aarde is.’

‘Het Jabikspaad dateert van rond het jaar 1000. Tegenwoordig zie je de belangstelling voor de route opleven, en dat niet louter uit spirituele overwegingen. Pelgrimeren zorgde er van oudsher ook voor dat volkeren en culturen elkaar leerden kennen en waarderen. Het Jabikspaad is dan ook door de EU uitgeroepen tot de eerste Culturele Route van Europa. Uiteindelijk wil ik tot Santiago de Compostela lopen. Stap voor stap. Ik hoop over een jaar of twee Spanje te bereiken, maar ik wil zeker ook terug naar de zijderoute in Centraal Azië.’

Charles Smit 2/6

NGB

Muziek hoort erbij

Charles Smit 2/6

Charles Smit, General Counsel bij Nexperia, raakte als middelbare scholier geïnspireerd door Crosby, Stills, Nash & Young. Sindsdien speelt hij gitaar. In allerlei combinaties, en altijd met veel plezier.

‘Toen ik jong was, zat ik elke week vooraan in de katholieke kerk in Arnhem, waar ik vandaan kom. Het kerkkoor werd begeleid door een combo, dat bestond uit een organist, drummer, bassist, gitarist en dwarsfluit. Sinds mijn twaalfde speel ik gitaar. In die tijd was ik gek op de muziek van Crosby, Stills, Nash & Young en van Simon & Garfunkel. Toen de combo-gitarist stopte, mocht ik hem vervangen.. Met het combo speelden we onder meer tijdens de nachtmis, met kerstmis. In de pauze van de mis speelden we intermezzo’s uit de film Turks fruit uit 1973, naar het boek van Jan Wolkers. Zoals ‘Dat mistige rooie beest’. De kerkgangers complimenteerden ons daarmee. Ze hadden natuurlijk geen idee waar die muziek vandaan kwam en waar het over ging.’

‘Het combo – dat in de kerk repeteerde - werd een band, waarmee we blues speelden. Geweldige muziek, dan gingen we echt los. Daar kregen we van de pastoor wel opmerkingen over, maar het mocht! Ik ben altijd gitaar blijven spelen. In de tijd dat ik studeerde traden we een keer op in de Melkweg in Amsterdam. Verder speelden we vooral op schoolfeesten en in discotheken. We speelden bestaande nummers maar schreven zelf ook nummers. Ik herinner me een nummer ‘Arnhemse meisjes’, genoemd naar een bekend Arnhems koekje.’

Muziek hoort erbij

Charles Smit 2/6

‘Verschillende bands volgden elkaar op. Ze heetten ‘Fitting’, ‘Follow that car’, ‘5mb’, dat stond voor ‘vijf mannen bijeen’. We speelden vaak covers van meerstemmige popmuziek. Sinds twee jaar zit ik in de band Kasteelbier. Goede muzikanten. Niet professioneel, iedereen heeft een ‘gewone’ baan, net als ik, maar ik durf ons wel semiprofessioneel te noemen. Kasteelbier is opgericht tijdens een verjaardagsfeestje in een café. Op de selfie die we maakten zag je een bord van het biermerk Kasteelbier op de achtergrond. Het is best lastig een naam voor een band te verzinnen, en zo is Kasteelbier onze naam geworden.’

‘We repeteren eens in de drie weken en treden vijf, zes keer per jaar op. Meestal in cafés, ook wel op festivals. Eens per jaar organiseer ik in mijn tuin vlakbij Nijmegen een muziekfestival waarvoor we verschillende bands uitnodigen. Dan gaan we lekker jammen. Inmiddels spelen wij met onze band vooral wat ik oude lullen-muziek noem. Nummers van David Bowie, de Stones, Big Star, Stevie Wonder, Neil Young. En dan niet de grote hits, maar bij voorkeur de wat minder bekende nummers. Ik geniet enorm van het spelen. Het geeft energie. Ik zou niet zonder de muziek kunnen. Hoe druk het in mijn leven ook is, de muziek hoort er gewoon bij. Zo is het altijd geweest.’

Siska Holwerda 3/6

Werk verrijkt je leven

Siska Holwerda 3/6

Siska Holwerda is arbeidsjurist bij Thales, een Frans high-tech-concern. In haar vrije tijd helpt zij de Mineke Foundation met juridische en HR-zaken. Deze stichting is er voor kansarme mensen in Liberia.

‘Via een serviceclub waar ik lid van ben, kwam ik in contact met de Mineke Foundation, een stichting opgericht door Tonia Dabwe. Haar ouders, een Liberiaanse vader en een Nederlandse moeder, runden vanaf eind jaren zestig een landbouwbedrijf in Liberia waar ze mensen opleidden in moderne landbouwmethoden. Dat trok veel mensen naar het dorp, dat inmiddels Dabwe Town was gaan heten. Er kwam een basisschool, stromend water, elektriciteit en infrastructuur.’

‘In 1989 brak een burgeroorlog uit die veertien jaar heeft geduurd. Tonia’s moeder, Mineke Muilerman, wordt sinds de oorlog vermist. Tonia heeft via heel wat omwegen kunnen vluchten naar familie in Nederland en wist jarenlang niet of haar vader nog leefde. Toen hij terug was gevonden, is Tonia naar Liberia gereisd en heeft gevraagd: wat hebben jullie hier nu nodig? Er bleek vooral behoefte te zijn aan praktische vakopleidingen, die mensen in staat stellen in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Met de Mineke Foundation zet Tonia in feite het werk van haar ouders voort.’

Werk verrijkt je leven

Siska Holwerda 3/6

‘Ik help de stichting vooral met juridische en HR-zaken, mijn eigen vakgebied. Werk is belangrijk. Het verrijkt je leven, zorgt dat je in je eigen onderhoud kunt voorzien en geeft eigenwaarde. Dat geldt des te meer in een door oorlog getraumatiseerd land als Liberia. Ieder mens verdient het op trots te zijn op zichzelf en om zichzelf te kunnen redden: ‘Not charity but dignity’. Daarom spreekt het werk van de Mineke Foundation mij zo aan. Het werk van de stichting past bij mij, als arbeidsjurist. De stichting biedt mensen vakonderwijs en ondernemerstrainingen. Inmiddels worden de vakopleidingen doorontwikkeld naar sociale ondernemingen. Maar dat is niet het enige dat de stichting doet. De Mineke Foundation draagt ook normen en waarden uit: tegen corruptie, tegen drugs, en er is veel aandacht voor weerbaarheid van kinderen en vrouwen. Het gaat niet alleen om economische aspecten, maar net zo goed om sociale aspecten.’

‘Het werk voor de stichting kost mij een paar dagdelen per maand. Ik heb me een beetje verdiept in Liberiaans arbeidsrecht en ben nu een personeelshandboek aan het schrijven. Toen er onlangs een nieuwe medewerker in Liberia werd aangetrokken, ben ik daarbij betrokken geweest. Natuurlijk kun je geld doneren aan een grote NGO, maar ik vind het juist mooi dat ik Tonia persoonlijk heb leren kennen en dat de stichting zich specifiek richt op opleidingen om in je levensonderhoud te kunnen voorzien. Ik wil de wereld graag een klein beetje mooier maken met de mogelijkheden die heb ik heb. Als je een paar mensen kunt redden, is er zoveel gewonnen.’

Maaïke van Opstal 4/6

Buiten spelen

Maaïke van Opstal 4/6

Maaïke van Opstal, General Counsel bij Infinitas Learning, golft al vanaf haar studententijd. Na een onderbreking van tien jaar heeft ze de sport weer opgepakt. Naast andere dingen die ze graag doet.

‘Ik doe aan hardlopen, tennissen, golfen, racefietsen en dwarsfluit spelen, maar ik fotografeer en kook ook graag. Niet altijd allemaal evenveel, want het komt naast mijn gezin en een drukke baan. Hardlopen probeer ik in ieder geval twee keer per week te doen. Het is makkelijk, je kunt het altijd en overal doen, en je beweegt intensief in korte tijd. Soms moet ik wel een drempel over, maar als ik eenmaal in het ritme zit, vind ik het heerlijk. Ik fris er enorm van op. Soms loop ik alleen, soms met een hardloopmaatje. Twintig jaar geleden heb ik de marathon in New York gelopen. Verder heb ik veel halve marathons gelopen. Ik wil nog wel eens een hele marathon lopen. Daar moet ik dan wel tijd voor vrijmaken, want zonder training gaat het niet.’

‘Tijdens mijn studie in Leiden was golfen een soort rage in mijn vriendengroep. Zo ben ik ermee begonnen. Je haalt je golfvaardigheidsbewijs, het GVB, en zo lang je geregistreerd blijft, mag je bijna overal spelen. Je hoeft niet lid te zijn van een vaste club maar kunt naar verschillende banen gaan, waar je dan een greenfee betaalt.’

Buiten spelen

Maaïke van Opstal 4/6

‘Toen ik na mijn studie begon met werken, ben ik lid geworden van De Pan in Bosch en Duin, bij Bilthoven. Het is een van de negen oudste clubs van het land. Prachtig gelegen. Ik had alleen weinig tijd om te spelen, zeker toen ik kinderen kreeg, dus ik ben er weer mee opgehouden. Precies tien jaar later ben ik weer lid geworden. Dat is nu zo’n twee jaar geleden. Het was een goede beslissing. Inmiddels woon ik dichtbij die club. Ik speel nu regelmatig, elke week wel, soms met mijn vader, soms met vrienden en soms ook met mijn dochter. Zakelijk speel ik niet veel, behalve dat ik wel eens meedoe aan een toernooi van een advocatenkantoor.’

‘Elitair? Nee, misschien vroeger. Inmiddels is het publiek gemengd. Men loopt er ook niet met ruitjesbroeken rond. Een spijkerbroek is goed, wel graag zonder gaten. De Pan is een zogenaamd snelle baan. Dat betekent dat je die relatief snel loopt. Over de negen holes doe je ongeveer anderhalf uur. Dat kost niet meer tijd dan een stevige tenniswedstrijd. Die snelheid past beter bij deze tijd, en bij mijn leven. Je handicap geeft aan hoeveel slagen je gemiddeld nodig hebt voor de baan. Door dit handicapsysteem kun je tegen mensen van alle niveaus spelen. Ik vind het gezellig, ik geniet van het buiten zijn en ik speel graag een balspelletje. Die combinatie maakt golfen voor mij zo leuk.’

Anita Arts 5/6

De bergen in Anita Arts 5/6

Anita Arts, jurist voor Nederland bij Charles River Laboratories, bedacht tijdens een wintersport dat het misschien leuk was ook eens in de zomer naar de bergen te gaan. Sindsdien is zij een fervent bergwandelaar.

‘Wandelen deed ik tot een jaar of tien geleden alleen in Nederland. Dat is makkelijk lopen want alles is vlak, hoewel het bij mij in de buurt wel heuvelachtig is, ik woon in de buurt van Groesbeek. In de winter gaan we altijd skiën in de bergen. Een berglandschap maakt diepe indruk op mij. Het is zo groots, je hebt zulke prachtige uitzichten. We besloten er ook eens te gaan kijken als er geen sneeuw ligt, in de zomer. Zo zijn we zo’n tien jaar geleden begonnen met bergwandelen. Ik wandel met mijn man, en inmiddels ook met onze dochter die nu zes jaar is.’

‘Het was direct een groot succes, we vinden het heerlijk om in de bergen te lopen. We wandelen, we klimmen niet echt, hoewel je soms wel je handen nodig hebt. Iedere zomer gaan we een paar weken naar Oostenrijk, soms naar Italië. Elke dag wandelen. Soms nemen we een liftje of een gondel naar boven of juist naar beneden. Omhoog lopen vraagt meer van je uithoudingsvermogen, naar beneden lopen meer van je spieren en gewrichten. Met een goede techniek, een beetje door de knieën zakken, belast je die minder.’

De bergen in Anita Arts 5/6

‘We zoeken zelf onze bestemmingen en wandelroutes uit. In Oostenrijk zijn de paden goed gemarkeerd. Op de bordjes staat vaak de tijd aangegeven, niet het aantal kilometers van een pad. Dat klopt meestal redelijk. Soms doen we themaroutes, die speciaal voor kinderen worden uitgezet. Een heksenroute bijvoorbeeld, met opdrachten over heksen en tovenarij, met stickers en een opschrijfboekje. Of een piratenroute, waarbij je een schat vindt. Zo blijft het ook voor onze dochter leuk. Als je met kinderen te lang gaat lopen, verliezen ze de lol. Je moet echt opletten wat je doet, anders maak je het ze tegen. Onze dochter vindt het gelukkig nog steeds ontzettend leuk, net als wij. De natuur, de frisse lucht, de uitzichten, de rust. Wat geniet ik daarvan.’

‘Als onze dochter ouder is, zou ik wel eens echt willen gaan klimmen. Met touwen en met een gids. Ik ben wel eens op een klimmuur geweest om te kijken hoe het bevalt om zo hoog te zijn. Laatst heb ik een route geklommen langs bomen, die met elkaar zijn verbonden. Je wordt gezekerd aan een touw en loopt over planken, balken en touwbruggen, alles op een paar meter boven de grond. Ik moet wel aan die hoogte wennen, en leren te vertrouwen op het materiaal. Ik denk dat ik over een paar jaar een klimcursus ga doen om daarna nog meer van de bergen te kunnen genieten.’

Zehra Sahin 6/6

NGB

De keuken centraal

Zehra Sahin 6/6

Zehra Sahin, Associate General Counsel bij Amelia, staat graag achter de pannen. Ze kookt uit alle keukens, het liefst Mexicaans, Indisch of Turks.

‘In ons nieuwe huis staat de keuken midden in het woongedeelte. Zo hebben we koken de plaats gegeven die het verdient, in het centrum van het huis. Mijn vriend en ik koken allebei graag. Hij is gedeeltelijk Moluks en heeft de Indische keuken van huis uit meegekregen. Mijn roots liggen in Turkije. Ik ben er geboren, omdat mijn moeder tijdens haar zwangerschap en bevalling bij haar familie wilde zijn. Mijn ouders woonden in Nederland.’

‘De traditie van koken en van gastvrijheid heb ik van huis uit meegekregen. Mijn moeder kookte altijd Turks, ze kende geen andere keuken. In mijn jeugd bleven er vaak kinderen bij ons eten. Dat kon altijd, ook zonder dat het gepland was. Dat was bij Nederlandse gezinnen soms wel anders. Die traditie van gastvrijheid, dat iedereen welkom is om te blijven eten en dat er altijd genoeg te eten is, bestaat in grote delen van de wereld. Ik zet die traditie graag voort. Als het kan, koken we elke dag, soms voor twee dagen tegelijk. Het lukt niet altijd, want ik heb een drukke baan en wil minimaal drie keer per week sporten. Bootcamp, krachttraining, hardlopen en yoga. Soms halen we dus eten, waarbij we er wel op letten dat het vers en gezond is.’

De keuken centraal

Zehra Sahin 6/6

‘Mijn ouders komen uit de provincie Konya in Anatolië, Centraal Turkije. Elke twee jaar gingen we daar naar toe met vakantie. Ik ben opgegroeid met de gerechten uit die streek. Ik kook graag Turks, maar ook veel Mexicaans en Indisch. Uit de Turkse keuken maak ik graag gevulde paprika met risottorijst, linzensoep en kisir, een favoriet bij ons, dat is een salade met bulgur. Licht en smaakvol. Soms maak ik er kipspiesjes bij, maar je kunt het ook zo eten. Een restje is heerlijk als lunch. Ik geef hier het recept voor vier tot zes personen.’

‘Snipper een grote witte ui in wat olijfolie in een sauspan. Doe er een eetlepel tomatenpuree en een eetlepel paprikapuree (biber salcasi) bij en bak even mee. Laat afkoelen. Kook 300 gram bulgur (van Duru, (çig)köftelik of midyat) zoals op de verpakking staat. Laat afkoelen in een kom. Doe de inhoud van de sauspan bij de bulgur, met een theelepel komijn, een theelepel paprikapoeder, een theelepel chilivlokken, zout en peper. Meng tot het geheel rood/oranje is. Snijd een halve krop romaine sla, 40 gram platte peterselie en 15 gram dille klein en voeg bij de bulgur, met het sap van een citroen. Serveer erbij in een aparte schaal: drie tomaten, een halve komkommer en een rode uit, fijngesneden en gemengd met wat granaatappelsap en sumak. Klaar!’

NGB

A person in a grey suit and tie is holding a golden scale of justice. In the foreground, a wooden gavel rests on a desk. The background is slightly blurred, showing a laptop and a window.

NGB
postbus 93002
2509 AA Den Haag

033 24 734 02
info@ngb.nl
www.ngb.nl